

20 mai 2015

VN nr. 29

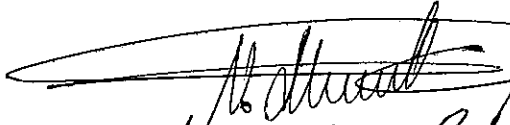
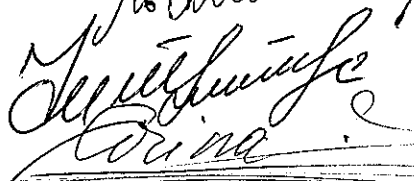
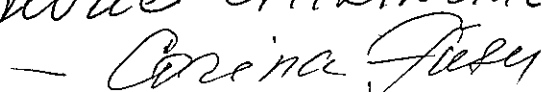
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

MD: 2004; mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28

SESIZARE

privind controlul constituționalității dispozițiilor ce vizează privarea
de dreptul la primirea mijloacelor bănești sub formă de dividende, a
titularilor bonurilor patrimoniale convertite în acțiuni

Autori ai sesizării:

 Valeriu Dăneanu
 Corina
 Gheorghe Chirincă
 Corina Fălcuș

I. Obiectul sesizării.

Conform dispozițiilor art. 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 38 alin. (1) lit. g), 39 din Codul jurisdicției constituționale, prin prezenta sesizare și ținând cont de dispozițiile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, subsemnații solicită respectuos controlul constituționalității dispozițiilor art. 49 alin. (13) din Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02.04.97 cu următorul conținut:

„Dividendele care nu au fost primite de acționar din vina lui în decurs de 3 ani de la data apariției dreptului de primire a lor se trec la venitul societății și nu pot fi revendicate de acționar”.

II. Circumstanțele de fapt și argumentele de drept.

În exercitarea atribuțiilor funcționale conferite de Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39 din 07.04.94, ca rezultat al examinării petiției înaintate de către Uniunea Pensionarilor din Republica Moldova, examinării informației publicate în mijloacele de informare în masă, prin prezenta sesizare solicităm a declara neconstituționale dispozițiile contestate, aplicarea cărora periclitează grav dreptul de proprietate.

Cu titlu informativ menționăm că procesul de privatizare a patrimoniului de stat a demarat în anul 1991 a avut un caracter de masă la care au participat peste 2, 1 milioane de persoane, aproximativ toată populația adultă a țării.

În rezultat, în mod defectuos, au fost create peste 45 de fonduri de investiții pentru privatizare și zece companii fiduciare, iar entitățile respective au colectat bunurile patrimoniale de la cetățeni și le-au investit în peste 1800 de societăți pe acțiuni.

Întrucât, precum am menționat, privatizarea a avut un caracter de masă, iar numărul acționarilor era foarte mare, cotele care le-au revenit în fostele bunuri ale statului erau mai mult decât simbolice din care motiv aceștia nu aveau posibilitatea să influențeze semnificativ deciziile care se adoptau la întreprinderile în care și-au investit bunurile.

În anii de după privatizare numărul fondurilor de investiții s-a redus considerabil, unele s-au asociat cu structuri similare, altele au fost lichidate la inițiativa CNVM (CNPF), iar o parte din ele și-a încheiat activitatea din proprie inițiativă.

La începutul anului 2005, în Republica Moldova funcționau șase fonduri de investiții:

1. „DAAC-Hermes”;
2. „Asito-Invest-Prim”;
3. „Agrofond”;
4. „Divident”;
5. „Real-Invest”;
6. „Mandatar”, fiind ulterior reorganizate în societăți pe acțiuni.

Potrivit datelor publicate în presă, cu referire la CNVM (CNPF), doar 8% dintre acționarii celor șase fonduri de investiții și-au primit banii ce li se cuveneau de la fonduri, iar ceilalți 92% ar fi rămas deținători de acțiuni în entitățile instituite după reorganizarea fondurilor.

Conform normei contestate societățile pe acțiuni utilizează dividendele neachitate, trecându-le la venituri.

Începutul procesului de privatizare datează cu anul 1991, respectiv dividendele respective sunt preconizate acționarilor (în mare parte), persoane de vârstă a treia, care au achiziționat acțiuni în baza bunurilor patrimoniale.

Dat fiind faptul că bonurile, cât și acțiunile în cauză, au caracter nominal, se constată cu certitudine caracterul individual/nominal al dividendelor, iar întregul act legislativ (Legea nr. 1134 din 02.04.97, în parte contestată) nu stabilește careva reglementări privind responsabilizarea societăților pe acțiuni în ceea ce privește înștiințarea acționarilor săi, întrucât în majoritatea cazurilor acționarii nu sunt informați despre aspectele care îi vizează în mod nemijlocit, iar ulterior fiindu-le invocată vina acestor acționari.

Considerăm că dispozițiile contestate periclitează grav exercitarea dreptului de proprietate, prin privarea titularului de beneficiul obținut printr-o reglementare legală ce echivalează cu exproprierea.

În acest sens precizăm că potrivit art. 9 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, proprietatea este publică și privată, constând din bunuri materiale și intelectuale, iar aceasta nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

Art. 46 din Constituție garantează dreptul la proprietate privată și protecția acesteia, statuând în alin. (1) că dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate, iar conform alin. (2) al aceluiași articol, nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

În același context, conform art. 126 alin. (2) lit. h) din Constituție, stipulează expres că statul trebuie să asigure inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.

În paralel, art. 1 alin. (3) din Constituție stipulează că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate, iar conform art. 4 alin. (1) și (2) este stabilit expres că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte, iar dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Conform practicii constante Curții Europene pentru Drepturile Omului, noțiunea de „bun” trebuie înțeleasă în sens extins și desemnează toate bunurile cu o valoare patrimonială. Orice interes economic care are o valoare patrimonială trebuie să fie considerat drept un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

Potrivit Hotărârii Curții Europene pentru Drepturile Omului pronunțată la 18.03.2008, în cauza „Dacia” S.R.L. versus Moldova, Curtea a statuat că articolul 1 al Protocolului nr.1 cuprinde trei reguli distincte: prima regulă, prevăzută în prima propoziție a primului paragraf, este de natură generală și enunță principiul respectării bunurilor; a doua regulă, conținută în a doua propoziție a primului paragraf, se referă la lipsirea de proprietate și o supune unor anumite condiții; a treia regulă, prevăzută în al doilea paragraf, recunoaște că Statele Contractante sunt în drept, inter alia, să reglementeze folosința bunurilor conform interesului general. Totuși, cele trei reguli nu sunt distincte, în sensul că nu au vreo legătură între ele. A doua și a treia regulă se referă la situațiile specifice de ingerință în dreptul la protecția proprietății și, prin urmare, ar trebui interpretate în lumina principiului general enunțat în prima regulă.

În alt context, dar în aceeași ordine de idei la speța în cauză, conform Hotărârii Curții Europene pentru Drepturile Omului pronunțată la 24.05.2006 în cauza Weissman versus România, Curtea a specificat că un solicitant nu poate invoca o violare a art. 1 din Protocolul nr.1 decât în măsura în care deciziile pe care acesta le incriminează se raportează la „bunurile sale” în sensul acestei dispoziții. Noțiunea de „bunuri” poate acoperi atât „bunurile actuale”, cât și valorile patrimoniale, înțelegând aici și creanțele, în virtutea cărora solicitantul poate

pretinde că are cel puțin o “speranță legitimă” de a obține dreptul de a se bucura efectiv de un drept de proprietate.

Dividendele cuvenite acționarilor constituie un bun, iar în momentul în care societatea obține profit, fiecare asociat al ei are dreptul la un beneficiu - văzut ca un element patrimonial pozitiv care constă într-un câștig bănesc sau de altă natură (dar tot patrimonială), apt să determine creșterea avutului asociaților.

Or, acționarii sunt proprietari legali ai acțiunilor deținute, precum și a tuturor drepturilor care li se cuvin ca proprietari ai acestora, în primul rând, a dreptului de a beneficia de dividendele aferente.

În aceeași ordine de idei și întru dezvoltarea normelor constituționale, conform art. 316 alin. (1) și (2) din Codul civil este stipulat expres că proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă, precum și faptul că dreptul de proprietate este garantat și nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Potrivit art. 317 din Codul civil, tot ceea ce produce bunul, precum și tot ceea ce unește bunul ori se încorporează în el ca urmare a faptei proprietarului, a unei alte persoane ori a unui caz fortuit, revine proprietarului dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 315 alin. (1) al aceluiași Cod, este stipulat că proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului. Alin. (2) al aceluiași articol stipulează expres că dreptul de proprietate este perpetuu, iar conform alin. (4) este statuat că dreptul de folosință include și libertatea persoanei de a nu folosi bunul.

La caz se constată faptul că prin dispoziția contestată, proprietarul acțiunilor în cadrul societății este privat de beneficiile ce rezultă din deținerea proprietății, la caz a mijloacelor bănești ce reprezintă „bunuri” în sensul normelor citate, în favoare entității, or legislația în vigoare reglementează diferite modalități de transmiterea a mijloacelor financiare destinate unei anumite persoane prin intermediul serviciilor poștale sau bancare (plata pensiilor, indemnizațiilor, etc.).

Reiterat menționăm că dividendele cuvenite acționarilor constituie un bun, un element patrimonial pozitiv care constă într-un câștig bănesc, apt să determine creșterea avutului asociaților, iar ca proprietari legali ai acțiunilor deținute au dreptul de a beneficia de dividendele aferente.

Prin norma contestată acționarii sunt privați de proprietate în beneficiul unei alte persoane, iar singurul temei îl constituie termenul de trei ani, stipulat în norma contestată, fapt ce în opinia autorilor prezentei sesizări constituie o ingerință în dreptul la protecția proprietății.

III. Solicitarea autorilor sesizării.

În contextul celor expuse și în temeiul normelor invocate, ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

3.1. Primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;

3.2. Exercițarea controlului constituționalității și declararea neconstituțională a dispozițiilor art. 49 alin. (13) din Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02.04.97 potrivit căruia dividendele care nu au fost primite de acționar din vina lui în decurs de 3 ani de la data apariției dreptului de primire a lor se trec la venitul societății și nu pot fi revendicate de acționar.